

«شرق» ضمن گفت‌وگو با نمایندگان از تصویب کلیات لایحه برنامه هفتم توسعه در صحن مجلس گزارش می‌دهد

برنامه پارلمان یا برنامه کابینه؟

معصومه معظمی: اگرچه پیش از این برخی اعضای کمیسیون تلفیق برنامه هفتم توسعه طی نامه‌ای اعتراضی به محمدباقر قالیباف، رئیس مجلس خواستار توقف روند بررسی لایحه هفتم توسعه در صحن علنی و بازگرداندن آن به کمیسیون تلفیق شدند و تأکید کردند «هیئت‌رئسه کمیسیون تلفیق برنامه هفتم در مصوبات این کمیسیون دست برده و در گزارش نهایی خود که بناسد در صحن مجلس مورد رسیدگی قرار گیرد، تغییراتی ایجاد کرده است»...

صفحه ۳

سرمقاله

تهدید جدی مزیت‌های ژئوپلیتیک ایران

کوروش احمدی

دیللمات پیشین

همیشه فرض بر این بوده که ایران در مقایسه با دیگر کشورها دارای بیشترین مزیت ژئوپلیتیک است. در کلام رابرت کاپلان در کتاب مرجعش، the Revenge of Geography، «امتیاز موقعیت مکانی ایران در جنوب هارتلند مکنیدر و داخل ریملند سیایکمن مهم‌تر از هر عامل دیگری است». ایران بر سر راه شرق و غرب و رابط طبیعی بین آسیای میانه، شبه‌قاره هند و خاورمیانه است. دامنه‌های غربی رشته‌کوه‌های زاگرس بر بین‌النهرین مسلط است. ایران بالقوه دارای بیشترین نفوذ طبیعی بر آسیای میانه و قفقاز است. کاپلان توجه می‌دهد که تمام نفت خاورمیانه بزرگ یا در جنوب ایران است یا در شمال ایران. ایران تقریباً مترادف است با فلات ایران که برخی از آن به عنوان «قلعه خاور نزدیک» یاد کرده‌اند. برخورداری از چنین موقعیتی به ایران امکان داد تا نخستین امپراتوری جهان در دوره باستان را ایجاد کند و درحالی‌که آتن را در محاصره داشت، در آسیای میانه نیز حضور داشته باشد. به‌علاوه، مرزا و هیچ چیز دیگری در مورد ایران برخلاف اکثریت کشورهای منطقه مصنوعی نیست. ایران بیش از هر ملت دیگری در خاور نزدیک سابقه ملت-دولت‌سازی و تمدن شهری بی‌وقفه دارد. به لحاظ جغرافیایی فرهنگی، مایکل اکسورثی، مورخ انگلیسی، از «ایده ایران» سخن می‌گوید، به این معنی که ایران در طول تاریخش به لحاظ فرهنگ، زبان، قومیت و قلمرو جذابیت تمدنی داشته و از بغداد تا کلکته به نوعی قلمرو فرهنگ فارسی بوده است.

به‌علاوه، تنگه هرمز که تحت اشراق ایران است، راه دسترسی حوزه‌های نفتی جنوب به جهان است. نفت شمال ایران نیز باید از طریق خطوط لوله به بازارهای جهانی برسد. ایران همچنین بیشترین ساحل را در خلیج فارس دارد، آب در جوار سواحل ایران بیشترین عمق را دارد و خطوط تفکیک تردد دریایی ناچاراً از مجاورت شش جزیره ایرانی در خروجی غربی تنگه هرمز می‌گذرند. ضمن اینکه چهار جزیره ایرانی در نوار شمالی تنگه هرمز اشراق ایران بر این آبراه حیاتی را تأمین می‌کنند. ایران با بیش از ۵۰۰ کیلومتر مرز با دریای عمان و دریای عرب و وجود بندر جابهار بهترین انتخاب برای دسترسی آسیای مرکزی به دریای آزاد است.

اما مزیت‌های ژئوپلیتیک پایدار و همیشگی نیستند و بقا و دوام آنها تحت تأثیر عملکرد جوامع انسانی و واحدهای سیاسی قرار دارد. تحولات تکنولوژیک مانند دریاپورزی نظامی، سلا‌های موشکی و هسته‌ای، ظهور و افول قدرت‌ها، تغییر ص‌بندی قوا در منطقه و جهان، رونق‌یافتن و متروک‌شدن مسیرهای ارتباطی، استفاده با ترک استفاده از برخی منابع طبیعی مثل نفت، شکل‌گیری و فروپاشی ائتلاف‌ها و... در طول تاریخ توانسته‌اند موقعیت ژئوپلیتیک کشورها را دستخوش تغییرات عظیم کنند. مزیت‌های ژئوپلیتیک ایران اکنون به دو دلیل با تهدیدات جدی مواجه است: ۱- بی‌توجهی به تحولات اثرگذار بر نظم ژئوپلیتیک در منطقه و جهان طی چند دهه اخیر، ۲- بی‌توجهی به کاهش مستمر اهمیت ژئوپلیتیک و ایدئولوژی و اهمیت‌یافتن‌ن فازنبدۀ ژئواکونومیک. بنابراین، از یک سو، موقعیت محوری ایران به عنوان حلقه رابط در نتیجه ایجاد کریدورهای ترانزیتی در ورای مرزهای ایران در حال خنثی‌شدن است. (سرمقاله نگارنده، روزنامه شرق ۱۴۰۲/۶/۲۸) ازجمله، راهبرد ایران از زمان صفویه مبنی بر جلوگیری از اتصال زمینی عثمانی (ترکیه) با آسیای میانه از طریق «دالان تورانی» با تهدید مواجه است.

از سوی دیگر، رهیافت جامع‌چهل‌وچند ساله چین مبنی بر تمرکز بر ژئواکونومیک و اقتصاد و ترک منازعات ژئوپلیتیک و ایدئولوژیک چندسالی است که حتی در خاورمیانه نیز فراگیر شده و در حال بی‌اثرکردن مزیت‌های ژئوپلیتیک ایران در خلیج فارس است. بنادر و فرودگاه‌ها در سواحل عربی با سرعتی شگفت‌آور توسعه یافته‌اند و برخلاف گذشته به مقصد اصلی بار، بازرگان، جهانگرد، روزنامه‌نگار و... در خلیج فارس تبدیل شده‌اند. عربستان، دوبی و قطر در ۲۰۲۲ به ترتیب ۱۶۰۶، ۱۴۰۳۶ و ۲۰۶ میلیون توریست جذب کردند.

ادامه در صفحه ۱۰

سه‌شنبه ۴ مهر ۱۴۰۲ • ۱۰ ربیع‌الاول ۱۴۴۵ • ۲۶ سپتامبر ۲۰۲۳ • سال بیست‌ویکم • شماره ۴۶۵۶ • ۱۲ صفحه • ۱۵۰۰۰ تومان

در «شرق» امروز می‌خوانید: هشدار نسبت به «فروپاشی» شهر ال پاسو و وعده مک‌زیک برای بستن گذرگاه‌های مرزی، نیمکت‌نشینی‌های مداوم مهاجم تیم ملی ایران در رم و **یادداشت‌هایی از** بابک زمانی، علیرضا کنگرلو

«شرق» از نشست عمومی سالانه آژانس انرژی اتمی و امکان رفع سوءتفاهم‌ها با تهران گزارش می‌دهد

فرصتی برای توازن

گزارش تیتربک را در صفحه ۲ بخوانید

روایتی از دو دیدار اینفانتینو با دو رئیس‌جمهور ایران

یک پیراهن، یک توپ و مشتی وعده برای زنان

سجاد فیروزی: اسفند ۱۳۹۶؛ جانی اینفانتینو، رئیس فیفا، با دعوت مهدی تاج که مثل همین روزها، رئیس فدراسیون فوتبال ایران بود، به تهران سفر کرد. شرط سفر آقای رئیس این بود که با حسن روحانی، رئیس‌جمهور وقت ایران ملاقات کند. تغییر در زمان سفر، این قرار ملاقات را به یکی از اتاق‌های پابون فرودگاه مهرآباد کشاند.

آنجا اینفانتینو با رئیس‌جمهور ایران دیدار کرد و پیراهن شماره ۷ را احتمالاً به دلیل آنکه روحانی هفتمین رئیس‌جمهور ایران بود، به مقام اول دولت هدیه کرد. آن روزها، مثل الان نبود که عربستان تبدیل به دوستی قابل توجه برای ایران شده باشد. بعد از سفارت‌نوردی عده‌ای در تهران، عربستان روابط دیپلماتیک و پیرو آن روابط ورزشی‌اش را با ایران قطع کرده بود و حاضر نمی‌شد هیچ تیم و ورزشکاری را به ایران بفرستد. آنها پایشان را در یک کفش کرده بودند که ایران کشوری ناامن است و نمی‌تواند میزبان خوبی برای ورزشکاران عربستانی باشد. کنفدراسیون فوتبال آسیا هم پشت عربستان درآمد و ایران را از میزبانی تیم‌ها و ورزشکاران عربستانی محروم کرد و بازی‌های طرفین را به کشور ثالث برد. حسن روحانی در دیدار با اینفانتینو بدون آنکه اسمی از عربستان بیاورد، از رئیس فیفا درخواست کرد «مراقبت کنند تا ادعاها و مسائل غیروزششی در عرصه ورزش تأثیرگذار نباشد و

یادداشت

مرثیه‌ای برای فرصت‌هایی که تلف شد

حسین نصیری

در سال‌های ۷۹ به‌ویژه ۸۰ تا ۸۴، من در مطالعات و نیز به لحاظ دامنه مسئولیت‌م به این نتیجه رسیدم که جهان تشنه ارتباط با کشورهای آسیای میانه قرارگرفته در بن‌بست است و آن کشورها نیز به اعتبار منابع از عهده پرداخت بهای آن برمی‌آیند و ایران به دلیل موقعیت ممتاز خود برای تسهیل این‌مبادلات و نیز ارتباط با روسیه و افغانستان و... از مزیت‌های نسبی متعدد و در

یادداشتی از محسن برهانی

اخراج و تعلیق استادان ودیوان عدالت اداری

سخن‌گفتن از آسیب به امنیت شغلی استادان دانشگاه، قصه پرغصه‌ای است؛ استادان پیمانی مصائبی دارند و در تبدیل وضع استادان مصائبی محقق می‌شود و برای استادان رسمی نیز مصائبی تدارک دیده‌اند. از یک سو می‌توان نشست و بر این دردی که دامن‌گیر استادان و دانشگاه‌ها شده و محدودیت‌هایی را بر مراکز علمی حاکم کرده است...

صفحه ۱۰

فدراسیون اقتصاد سلامت اتاق تهران نسبت به ایرادهای اساسی لایحه برنامه هفتم در بخش داروودرمان هشدار داد

آشفته‌بازار درمان در برنامه هفتم

در گفت‌وگو با حجت کرمانی، وکیل پرونده «فعالان محیط زیست» بررسی شد

طا‌هباز رفت؛ محیط‌زیستی‌ها آزاد می‌شوند؟

با نگاهی به آثار بزرگ‌مهر حسین پور در نمایشگاه کج‌تابی

بی‌قاعدگی قاعده مسلط این روزها

گفت‌وگو با مهدی غبرایی

به مناسبت انتشار ترجمه‌های تازه‌اش از ادبیات آفریقا

کشف صدا‌های تازه

یادداشت

جانِ عاشق

دل‌نوشته‌ای به یاد دوست‌م نعمت احمدی

علی حکمت

سردبیر روزنامه خرداد

روز جمعه و پس از انتشار خبر درگذشت دکتر نعمت احمدی، یکی از خبرنگاران رادیو فردا د من تماس گرفت و تقاضای گفت‌وگو درباره دکتر احمدی داشت. در پاسخش گفتم با خودم قرار گذاشتم‌ام که با رسانه‌های برون‌مرزی گفت‌وگو نداشته باشم و غذرخواهی کردم؛ اما راستش این همه حقیقت نبود و من دچار شوک و تشویش خاطر شده بودم که اصلاً صحبت‌کردن درباره دکتر احمدی را نمی‌توانستم. خیلی پیش از اینها دختر بزرگش خانم دکتر راشا احمدی نتیجه پاتولوژی پدرش را برایم پیامک کرده بود. من با همه بی‌اطلاعی از مصائب پزشکی و فهم اطلاعات پیامک، کم‌وبیش عمق فاجعه پیامک برایم پیش‌بینی‌پذیر بود. در روز سی‌ام تیر ماه که با احسان و مهسا در بیمارستان آتیه به عیادت‌ش رفتم و صورت تکیده و رنگ‌پریده‌اش را دیدم، بر خود لرزیدم؛ اما با شناختی که از آن جان عاشق زندگی و زندگانی داشتم، باز هم امیدوار بودم که بر بیماری مهلکش غلبه کند و تخت بیمارستان را ترک بگوید و هنگام رفتنش به مزرعه مانند همیشه به تلفنم زنگ بزند که فلانی من و سهیلا از کنار مزرعات داریم عبور می‌کنیم. زودتر بیا منتظر هستیم. ما با احسان و مهسا در بیمارستان آتیه به عیادت‌ش رفتم و مرگش را نداشته باشم؛ اما اینکه یک به هزاران درد و افسوس شاهد بودم که در بهشت زهرا غسلش دادند و کفنش کردند و در امامزاده صالح نماز میت بر او خواندند و دفنش کردند، می‌شود گرچه با دشواری و پریش‌حوالی درباره‌اش بنویسم. دقیقاً ۲۵ سال پیش و در زمان سردبیری خرداد با دکتر احمدی آشنا شدم.

ادامه در صفحه ۱۰

انا لله و انا الیه راجعون

مراسم یادبود

دکتر نعمت احمدی

(وکیل دادگستری و استاد دانشگاه)

را به اطلاع کلیه دوستان و آشنایان محترم

می‌رساند. به همین مناسبت مراسمی در تاریخ ۱۴۰۲/۷/۵

از ساعت ۱۸:۳۰ الی ۲۰ در مسجد نور واقع در

میدان فاطمی برگزار می‌شود.

حضور شما سروران گرامی باعث شادی روح آن مرحوم و

موجب تسلی خاطر بازماندگان است.

از طرف خانواده‌های احمدی، ناظمی جنابی، خسروانی

و سایر بستگان

خانواده محترم مصطفی پور

مصیبت درگذشت **دکتر کامییز مصطفی پور** را تسلیت

عرض می‌کنیم.از خداوند سبحان برای آن مرحوم

علو درجات و برای شما و سایر بازماندگان صبر

آرزومندیم.

پیروز حناچی و مدیران دوره پنجم مدیریت شهری تهران

جناب آقای یوسف ابراهیمی

مصیبت درگذشت برادر گرامیتان را تسلیت

عرض می‌کنیم.از خداوند سبحان برای آن مرحوم

علو درجات و برای شما و سایر بازماندگان صبر

آرزومندیم.

روزنامه شرق

جناب آقای دکتر حسین انتظامی

مصیبت درگذشت مادر گرامیتان را تسلیت می‌گوییم.

از خداوند سبحان برای آن مرحومه علو درجات و برای

شما و سایر بازماندگان صبر آرزومندم.

مهدی رحمانیان

جناب آقای یوسف ابراهیمی

مصیبت درگذشت برادر گرامیتان را تسلیت

عرض می‌کنیم.از خداوند سبحان برای آن مرحوم

علو درجات و برای شما و سایر بازماندگان صبر

آرزومندیم.

چاپ صمیم